

4916

your grading book (A.
B. Supersynthes, Perry
up up book

24

4-75

1 061 2080

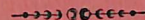
ՀԵՄԱՐՏՈՒԹԻՒՆ, ՄԻՋՈՑ ՍՐԲՈՒԹԵԱՆ

Ք Ա Ր Ո Ջ

ՊԱՏ. Ա. ԿՈՍՏԱՆԴԵԱՆԻ

معارف عمومیہ نظارت جلیہ سنک ۲۶ ربیع الاول ۱۳۱۲ و ۱۴ ایول
۳۱۰ تاریخچه و ۶۴ نومرولی رخصتنامه سیله نشر اولمشدر

مصارفی امر بقان مسوئر شرکتی طرفندن تسویه
ولندرق طبع اولمشدر

ԿՈՍՏԱՆԴՆՈՒՊՈԼԻՍ

ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ Ա. Յ. ՊՅԱՃԵԱՆ

1894

24
1894

24
4-75

ETUS YAM E S

ՀՇՄԱՐՏՈՒԹԻՒՆ, ՄԻՋՈՑ ՍՐԲՈՒԹԵԱՆ

Ք Ա Ր Ո Ջ

ՊԱՏ. Ա. ԿՈՍՏԱՆԴԵԱՆԻ

Ի Կ. Պոլսի հասարակական եկեղեցական
պարեմական ընդհանուր համալսարանական

~~~~~  
معارف عمومیہ نظارت جلیہ سنک ۲۶ ربیع الاول ۱۳۱۲ و ۱۴ ایلول  
۳۱۰ تاریخ و ۵۶۴ نومرولی رخصتنامه سیله نشر اولمشدر  
~~~~~  
مصارف آمریقان مسیونر شرکتی طرفندن تسویه
اولنهرق طبع اولمشدر

→→→→→←←←←←

ԿՈՍՏԱՆԴՆՈՒՊՈԼԻՍ

ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ Ա. Յ. ՊՕՅԱՃԵԱՆ

1894

23 MAY 2013

4916

ՀԱՄԱՐՏՈՒԹԻՒՆ, ՄԻՋՈՑ ՍՐԲՈՒԹԵԱՆ

ՔԱՐՈՉ

ՊԱՏ. Ա. ԿՈՍՏԱՆԴԵԱՆԻ

Ի Կ. Պոլիս գրադարանի էլեկտրոնային
գրադարանի ընդհանուր առթիվի խոստում

«Սուրբ արա զնոսա ճշմարտու-
թեամբ քով, զի քո բանդ ճշմար-
տութիւն է» ցովհ. ԺԵ. 17:

ԱՍՏՈՒԱԾԱՇՈՒՆՉ Մատենան Արարչա-
գործութեան պատմութեանն անմիջապէս
ետքը կը ձեռնարկէ մարդկային ազգին
բարոյական անկման պատմութեանը :
կը պատմէ համառօտիւ նորա փորձու-
թիւնը և անկումը : կը նկարագրէ Եդե-
մական Դրախտին կորուստը իբրև հե-
տեանք օրինազանցութեան : կը գոցէ
Փափկութեան պարտիզին դուռը ընդ-
դէմ մարդոյն, պաշտպանելով զայն բո-
ցեղէն սրով, և կը շրկէ զնա տառապա-

63869-67

նաց և վշտաց աշխարհը ճակտին քրտին-
քով իւր հացը ճարելու :

Այս ողբալի տեսարանէն գրեթէ
հազար և վեց հարիւր տարիներ կ'անց-
նին կ'երթան, և նորէն կը գտնենք
մարդը նոյն անկեալ վիճակին մէջ: Նոյի
ժամանակն է: Աստուած նորէն յարմար
կը դատէ ազգու դաս մը տալ մարդ-
կային ազգին, քանզի «բազմացան»,
կ'ըսէ, «չարիք մարդկան ի վերայ երկրի,
և ամենայն ոք խորհէր ի սրտի իւրում
խնամով ի չարիս զամենայն աւուրս:»
Հետեւագէտ ջրհեղեղը կու գայ և կ'առնէ
կը տանի մարդկային ազգը յաւիտենա-
կան անդունդը, թողլով միայն զնոյ և
իւր ընտանիքը:

Այնուհետեւ նորէն դարեր կ'անցնին
և կ'երթան, մարդը նորէն կը բազմա-
նայ և կը լեցունէ երկիրը: Հազար և
չորս հարիւր տարիներ անցած են Նոյի
ժամանակէն հետէ, և այժմ հասած ենք

Դաւթի ժամանակին: Տեսակ տեսակ
յեղեր յերևան եկած են, նոր նոր
գիւտեր գտնուած և նոր նոր քա-
ղաքներ հիմնուած են. սակայն կը տես-
նենք որ մարդուն բնաւորութեանը մէջ
հիմնական փոփոխութիւն մը տեղի ու-
նեցած չէ: Քանզի Դաւիթ, Իսրայելի
մեծ բանաստեղծը, երբ կ'առնէ իւր
քնարը և կը սկսի երգել, նորէն կ'երգէ
առջի եղանակը: «Տէր», կ'ըսէ, «յերկ-
նից նայեցաւ յամենայն որդիս մարդ-
կան, տեսանել թէ իցէ՛ որ իմաստուն
որ խնդրէ զԱստուած: Ամենեքեան խո-
տորեցան, ի միասին անպիտանացան:
Ոչ ոք է որ առնէ զբարի, և ոչ ոք է
մինչև ի մի:»

Այս զօրեղ և միանգամայն ցաւալի
նկարագրէն հազար տարի ևս կ'անցնի,
և կը հասնինք Նոր Տնտեսութեան ժա-
մանակին, և կը լսենք նորէն նոյն եղա-
նակը հեթանոսաց մեծ առաքելոյն բեր-

նէն : “Զլցեալսն ամենայն անիրաւու
թեամբ, պոռնկութեամբ, անզգամու
թեամբ, ագահութեամբ, չարութեամբ,”
են., են. կ'ըսէ առաքեալը :

Այս վերջին նկարագրէն ի վեր հա
ղար և ութ հարիւր տարիներ ևս անյաժ
դացած են, և այսօր ևս կը տեսնենք
ամէն մասամբ նոյն անկեալ վիճակը : Լեզ
ուաց մէջ բարոյականութեան ապական
նութիւնը ցոյց տուող բառերու ճոխու
թիւնը, դատարաններու տեսակ տե
սակ ոճիրներով անընդհատ զբաղումը,
ամէն երկրի բանտերուն բազմութիւնը,
և լրագրաց էջերը լեցունող սպանու
թեանց, գողութեանց և խարդախու
թեանց պատմութիւնները բաւական են
համոզելու ամէն անաչառ ոք թէ մարդ
կային ազգը անցեալ վեց հազար տար
ուան մէջ դեռ վերականգնած չէ բա
րոյական :

Հետևապէս կը տեսնէք, բարեկամներ,

թէ մարդկային ազգի վերականգնման
խնդիրը նոր խնդիր մը չէ, այլ դարա
ւոր խնդիր մը, և որչափ ժամանակ որ
մարդկային ազգը կը բնակի այս երկ
րագնդիս վրայ, նոյնչափ ժամանակ այս
խնդիրը պիտի զբաղեցնէ ամէն խոհուն
միտքեր : Ուստի հոս մեր առջևը խիստ
կարևոր հարցում մը կը ներկայանայ
թէ՛ Կա՞յ միջոց մը, որով կարելի ըլլայ
վերականգնել զմարդ : Կա՞յ դարման
մը, որով հնար ըլլայ բուժել այս բա
րոյական ախտը :

Ըստ ոմանց քիչ-քիչ է այս միջոցը :
Այս կարգի մարդիկ կը կարծեն թէ
տոհմի մը անհատները երբ մտաւորա
պէս կը կրթուին, նոքա բարոյապէս ևս
կը մոլորուին, կը սրբուին : Մենք կարող
եղած չենք տեսնել այսպիսի փոփոխու
թիւն մը իբրև հետեանք գիտութեանց
թէ՛ անցեալ և թէ՛ ներկայ ժամանա
կաց մէջ :

Յիրաւի կ'ընդունինք թէ մարդ գիտութեամբ մտաւորապէս կը զարգանայ և այսպիսի զարգացում մը զերծ կը պահէ զմարդ խել մը փնասակար բաներէ, սակայն չենք կրնար ընդունիլ թէ մարդ մը բարի եղած է լոկ մտաւոր զարգացումով: Կարեւորագոյն բանն է սրտի նորոգութիւն: Խել մը լեզուներ խօսելու կարողութիւնը կամ թէ տարրալուծութեան տեղեակ լինելը զմարդ չկրնար բարի ընել: Քանի՜ այսպիսիներ յետին աստիճան վատթարութեան տիղմին մէջ կը թաւալին: Միթէ հին ժամանակները Աթենայ մէջ շատեր ուսեալ մարդիկ չէին, և մօտ ժամանակներս Եւրոպայի մեծամեծ քաղաքաց ընակչաց մէջ բազումք ուսեալ չեն: Էր ուրեմն այսչափ պղծութեանց և վատթարութեանց պատմութիւններ նոցա մէջ:

Իսկ ըստ ոմանց փիլասփոսփիանն է այն

միջոցը, որով մարդ բարոյապէս կը նորոգուի: Ստիպեալ ենք նորէն ըսելու թէ Մենք անցեալ դարերու և մեր ժամանակին փիլիսոփաներուն և անոնց հետեողներուն վրայ այսպիսի կատարեալ փոփոխութիւն մը նշմարած չենք: Անոնցմէ ոմանք ևս միւս մահկանացուաց պէս հպարտութեան, բարկութեան, հեշտասիրութեան, և տեսակ տեսակ մոլութեանց ենթակայ մարդիկներ եղած են:

Սակայն ի՞նչպիսի մարդիկ էին արդեօք հին փիլիսոփաները և անոնց հետեողները: Լսեցէք անոնց վկայութիւնը: Սոկրատէս, ըստ Պլատոնի, ըսած է թէ “Մարդոց բարքը ուղղելու համար ամէն յոյս մէկդի թողուելու է, եթէ Աստուած չհաճի առաքել մէկը երկինքէն:” Նոյն ինքն Պլատոն ըսած է թէ “Ինչ որ ուղիղ կը համարուի աշխարհիս այս վատթար վիճակին մէջ՝ միայն Աս-

տուժոյ միջամտութեամբ կրնայ կատարուել։” “Կը կարծէ՞ք,” կը հարցնէ Կիկերոն, “թէ բարոյականութեան կանոնները որ և իցէ ազդեցութիւն ըրած են, ի բաց առեալ մի քանի դէպքեր, անոնց վրայ խորհող, գրող և վիճող մարդոց : Ոչ : Ո՞վ է բոլոր փիլիսոփաներէն այն անձը որ իւր միտքը և վարքը համաձայնեցուցած է ուղիղ բանականութեան դատումներուն : Ընդհակառակն, բազումք ի նոցանէ գերի էին վատթարագոյն հեշտութեանց :”

Ահա մարդկային ազգին այս ողբալի վիճակը իւր աչաց առջև ունենալով մեր ամէնօրհնեալ Փրկիչը իւր վերջին միջնորդական աղօթքին մէջ ըսաւ, “Սուրբ արա զնոսա ճշմարտութեամբ քով, զի քո բանդ ճշմարտութիւն է :”

Ուստի ակներև է թէ ըստ բանի Տեառն մերոյ Յիսուսի Քրիստոսի, ճշմարտութիւնը, այսինքն Աստուծոյ խօսքն,

է միակ միջոցը մարդկային ազգը նորոգելու : Աստուծոյ ներշնչեալ Բանն է այն վնասուած միջոցը, որով կարելի է մարդը իւր մեղքերէն մաքրել, սրբել, մեղաց տիղմէն հանել և անարատ կացուցանել զնա առաջի Արարչին իւրոյ :

Միակ միջոցը ըսելով չենք ուզեր հասկըցնել թէ Սուրբ Գիրքը ինքնին կարող է մարդը սրբելու, այլ կ’ուզենք հասկցնել թէ Սուրբ Գիրքն է միակ միջոցը սրբութեան և նորոգութեան ի ձեռն Հոգւոյն Սրբոյ : Քանզի մարդը սրբելը աստուածային ազդեցութեան կը կարօտի, և այս ազդեցութիւնը կու գայ վերէն, նոյն ինքն Սուրբ Հոգիէն : Քանզի կ’ըսէ, “Մարմինէն ծնածը մարմին է, և Հոգիէն ծնածը Հոգի է :” Եւ դարձեալ, “Դուք մէկ քանիներդ անանկներ էիք, բայց լուացուեցաք, բայց սրբուեցաք, բայց արդարացաք Տէր Յիսուսի արիւնովը և Աստուծոյ Հոգիովը :”

Մարդը Աստուծոյ Հոգիովը կը սրբուի, սակայն Հոգւոյն Սրբոյ գործածած միջոցը ճշմարտութիւնն է: Ասոր համար առաքեալը Աստուծոյ խօսքը կը կոչէ Հոգւոյն սուրբ: «Առէք», կ'ըսէ, «զսաղաւարտն փրկութեան, և զսուսեր Հոգւոյն, որ է բանն Աստուծոյ:»

Այս խնդիր թէպէտ կարեւոր և յարմար նիւթ մըն է խորհրդածութեան ամէն ատեն, սակայն այսպիսի ժամանակ, երբ ի մի ժողով գումարին եկեղեցւոյ անդամք և նորին պաշտօնեայք, որոց յանձնեալ է Բանին քարոզութիւնը ի Տեառնէ մերմէ Յիսուսէ Քրիստոսէ, կ'արժէ հարցնել, Ի՞նչ կերպիւ Աստուծոյ խօսքը կը ջանայ սրբել զմարդ: Ասիկա կարեւոր է, քանզի եթէ թերանանք զիտնալ նորա հետեւած ընթացքը, կամ չտանք կարեւորութիւն նորա կերպին, և հետեւինք մեր մարդկային դատողութեան և մեր ճարտարխօսութեան,

երբեք չենք հասնիր այն նպատակին որ է անձերնիս մեղքէ սրբել: Ինչպէս որ գիտութիւնը և փիլիսոփայութիւնը կարող եղած չեն մարդը նորոգելու, նոյնպէս ցաւալի փորձառութեամբ կը տեսնուի որ խօսքին քարոզութեամբ կարելի չէ զմարդ նորոգել, եթէ այն խօսքը չքարոզուի այնպէս ինչպէս որ Հոգին Սուրբ կամեցած է:

Ուստի մեր առջեւ եղած խնդիրը սա պարզ հարցման կը վերածուի թէ Սուրբ Գիրքը ի՞նչ կերպով կ'ըլլայ նորոգութեան միջոց: Այժմ խոնարհաբար պիտի ջանամք կարճ ի կարճոյ ցոյց տալ այս կերպը:

1. Սուրբ Գիրքը իւր յայտնէ մարդոց գեղարդոյն Էսէ իւր, անհոռն սրբութեան, «իւրոյ, իմաստութեան և կարողութեան դէպք: Առաջին անգամ երբ կը սկսի խօսիլ՝ կը սկսի ճիշդ այս կէտէն, «Ի սկզբանէ արար Աստուած զերկինս և զերկիր:» Կը տես-

նենք որ առաջին անգամ մեր մտաց առջև կը ներկայացուի էակ մը, որ իւր խօսքովը երկինքը և երկիրը գոյութեան բերեր է: Եւ վերջին անգամ նորէն նոյն էակը կը խօսի, յորժամ կը հրաւիրէ հաւատացեալները երթալ վայելել իւր ստեղծած նոր երկինքին երջանկութիւնները:

Հազար և հինգ հարիւր տարիներու շրջանին մէջ, յորում Սուրբ Գիրքը գրուեցաւ ի ձեռն քառասունի չափ մատենադրաց, այս Գերագոյն էակը երբեք անտես առնուած չէ: Կրկին և կրկին կը խօսի, կ'ուսուցանէ, կը խրատէ, կը յանդիմանէ: Միշտ մի և նոյն Եհովան կը խօսի: Մերթ կը խօսի իբրև մեր Արարիչը: Մերթ կը խօսի իբրև մեր Օրէնսդիրը. կը սորվեցնէ, կը խրատէ: Մերթ կը խօսի իբրև Ամենակալ Աստուած, որ իշխանութիւն ունի ապրեցնելու կամ սպաննելու: Մերթ կը խօսի իբրև Ամենիմաստ

էակ մը որ գիտէ մեր ամենածածուկ խորհուրդները: Մերթ կը խօսի իբրև արդար Դատաւոր. կը սաստէ և կը դատապարտէ: Մերթ կը խօսի իբրև բարեգութ Հայր: Կ'ողորմի, կը զղջայ, կը սիրէ, կը ցաւի:

Ուշագրութեան արժանի է որ յորժամ Խորայելեան ժողովուրդը կը յանդիմանէ իւր մեղացը համար, միշտ կ'ըսէ, “Որպէս ղէ գէրսս + Լէ Է” Տերս Կ'ընէ” Այս “որպէս ղէ գէրսս +” խօսքը ցոյց կու տայ մեզի որ գլխաւոր նպատակը, զոր ներշնչեալ մատենագիրը ունի միշտ իւր առջևը, է ճանչցնել այն անձնաւոր էակը, տիեզերաց գերագոյն Արարիչը:

2. Սուրբ Գիրքը կը որդեցնէ զիս այս Գերագոյն էակին կամքը ի մասին զի պարտաւոր եմ իմանալու: Կը տեսնեմ թէ ո՛րչափ բնական կարգաւ յառաջ կ'ընթանայ Սուրբ Գիրքը իւր շաւղին մէջ՝ հասնելու համար իւր նպատակին, այսինքն մարդկային ազգին

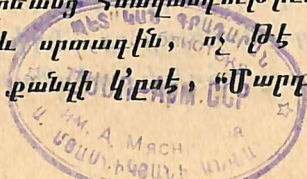
նորոգութեան : Քանզի եթէ այն Գերազդոյն իսկը մեր Արարիչն է , Դատաւորն է , Հայրն է , պարտ է մեզ դիտնալ նորա օրէնքը : Ահա այսու պատճառաւ Գերազդոյն իսկը Սինա լեռը կ'իջնէ , կը դրէ իւր օրէնքը երկու տախտակներու վրայ , և այսու իւր ընտրած ժողովուրդին վարուց կանոն կ'ընէ զայն , որ օրինակաւ աւելի հասկցուի իւր օրէնքը , ինչպէս այժմ իմաստուն դասատուները միշտ վերացեալ կանոնները դործնական կերպով կը բացատրեն տղոց : Կը տեսնենք թէ նոյն մեթոտն է որ կը տեսնուի Սուրբ Գրոց մէջ :

Ով որ ուշի ուշով քննէ այս օրէնքը , կը տեսնէ որ ամենիմաստ , ամենակալ , և ամենաբարի իսկէ մը ճիշդ սպասուածն է : Արդար է : Մարդուն առ Աստուած և առ մարդ ունեցած պարտականութիւնները ճշդիւ կը սորովեցնէ : Կատարեալ է : Չկայ պարտականութիւն

մը որուն նկատմամբ պէտք եղած տեղեկութիւնը չգտնուի անոր մէջ : Հոգեւոր է : Ոչ թէ միայն նիւթական կերպով կ'արգելէ սպանութիւնը , այլ կ'արգելէ նաև ամէն տեսակ ատելութիւն , և վրէժխնդրութիւն : Յորժամ կը խօսի շնութեան , մարդասպանութեան , ևն . դէմ , կը թափանցէ մինչև սրտին խորերը :

3. Սուրբ Գրքէն էլ պահանջէ մարդէն որ Բոլոր «բոլոր իրէ այս Գերազդոյն» իսկը , և հետեւեալ նորա յայտնեալ կամաց : Կը պահանջէ որ կենաց ամէն պարագայից տակ սիրեն և փառաւոր առնեն զնա , հնազանդին նորա յայտնեալ կամաց , և երբ ժամանակը կու գայ , տարակոյս չկայ որ պիտի դայ մեղմէ ամէն մէկուն , անցնիլ Գեթսեմանիի մէջէն , ըսել կամովին , «Օրհնեալ լիցին կամք քո» : Կը պահանջէ ևս որ իւրեանց հնազանդութիւնն լինի անկեղծ և սրտազին , ոչ թէ առ երեւոյթս . քանզի կ'ըսէ , «Մարդը մար-

63869-67

դուն երեսին կընայի, սակայն Աստուած սրտին կընայի:” Իւր բոլոր պատուիրանաց հնազանդութեան մասին Սուրբ Գիրքը երբեք չմոռնար ըսելու թէ եթէ սրտանց չընէք, ընդունելի չըլլար:

4. Սուրբ Գիրքը կ'առաջնորդէ զմարդ սրբութեան, նորա առջև դնելով Աստուծոյ հնազանդութեան ցանկալի պահանջները, և անհնազանդութեան ցաւալի հետեւանքները: Նոյի, Աբրահամի, Յովսեփայ, Մովսէսի, Սամուելի, և Դանիելի և սրբոյն Յովհաննու վարուց գեղեցիկ նկարագիրները կը պարզէ մեր առջև, որպէս զի տեսնենք արդարութեան սիրելի և քաղցր պատուէները, և զգանք մեր սիրտերուն մէջ փափաք մը նոցա նմանելու: Իսկ Կայենի, Եսաւայ, Փարաւոնի, Աբիադոմայ, Յերոբովամայ, Աքաաբու, Յեզաբելի, Համանի, Յուդայի նկարագիրները, Պարսից, Ասորեստանեայց, Բաբելացւոց, Եգիպտացւոց, Ամորհացւոց անուելի կործանումը, Զրհե-

ղեղի, Սողոմայ և Գոմորայ, Նինուէի և Բաբելոնի սարսափելի ճակատագիրները մի ըստ միով յիշելով կը ջանայ ցոյց տալ մեզաց թունալից բնաւորութիւնը, նպատակ ունենալով միշտ զմարդիկ անկէ ազատել:

Ոմանք, ի միտ չառնելով Սուրբ Գրոց բուն նպատակը, առաջարկած են մինչև անգամ վերցնել Սուրբ Գիրքէն այնպիսի պատմութիւններ որ արդի քաղաքավարութեան դէմ կը սեպուին: Զոր օրինակ, Ղովտայ և Դաւթի ընթացքը, ևն: Սակայն այսպիսի գիրք մը յարմար պիտի չըլլար զմարդիկ սրբելու: Սուրբ Գիրքը այսպիսի պատմութիւններով կ'ուզէ մեզ համոզել թէ մեզքը խաղալիկ չէ, թէ մեզքը թունաւոր օձ մըն է, անապատի մէջ քարը մըն է, ով որ անով կը խաղայ՝ կը տուժէ:

Գինեմոլութեան փաստակար ազդեցութիւնը մարդս անպարկեշտութեան

առաջնորդելու մասին ի՞նչ բան աւելի կրնայ ցոյց տալ քան Ղովտայ պատմութիւնը։ Ամմոնացիք և Մովաբացիք, վատ անուան տակ նորա նախատինքը քաշեցին։ ի՞նչ բան աւելի ազդու կերպով կրնայ ցուցնել անպարկեշտութեան հետեւեանքը քան Ղովտայ աղջիկներուն ընկերակցութիւնը Սողոմոնացոյ հետ։ Դաւթի մեղքը ո՞րչափ ցաւ պատճառեց իրեն և ո՞րչափ լաւ յորդոր եղած է տկար հաւատացելոց՝ ապագայ դարերուն մէջ։ Հօր մը դէմ անհնազանդութեան ցաւալի հետեւանքները ո՞ր կըրնանք այնչափ լաւ տեսնել որչափ կը տեսնենք Աբիսողոմի ապստամբութեան պատմութեան մէջ։ Ադահոթեան վնասակարութիւնը ցուցնելու համար կա՞յ լաւագոյն օրինակ մը քան Յուդայիւնը, որ փորձուեցաւ իւր Տէրը մատնել, զըրկուեցաւ առաքելոց բաժինէն, յաղթուեցաւ խղճի խայթէն, և վերջապէս

ինքզինք կախելով կորսուեցաւ հողւով և մարմնով։

Ոչ, մենք չենք ուզեր «բռնէ՛ւ Սուրբ Գիւր՝ մը, զի «Ամենայն Գիւրը աստուածաշունչք և՛ օգտակարը ի վարդապետութիւն են և՛ ի յանդիմանութիւն և՛ յուղղութիւն և՛ ի խրատ արդարութեան» զի կատարեալ իցէ մարդն Աստուծոյ յամենայն դործս բարութեան հաստատեալ։» Բ. Տիմ. Գ. 16, 17։

5. Սուրբ Գիւր՝ը ինչ որնէ մարդոց առջև մի կարգաւ Գիւրը «բռնէ՛ւ», որ ինչոյնէ մարդոց իւրեանց իրական վեհալը։ Չորս Աւետարանները մեզի կը ներկայացնեն մեր Փրկչին կատարեալ և անարատ վարքը։ Կերեւի թէ մեր օրհնեալ Փրկիչը հաճոյք կը զգայ ինքզինք Որդի մարդոց անուանելով։ քանզի հազիւ թէ երկու երեք անգամ ինքզինք կոչած է Որդի Աստուծոյ, յիսուն անգամէ աւելի կոչած է զինք Որդի մարդոց։ Հաւանաւ

կանաբար ասով կ'ուզէր մեզ հասկցնել թէ այս է պատկեր կատարեալ մարդ-կութեան, թէ այս պիտի ըլլար անհատից վիճակը աշխարհիս վրայ, եթէ մեզք մուտ գտած չլինէր, և թէ Սուրբ Հոգւոյն ազդեցութեամբ վերջապէս Քրիստոսի աշակերտք պիտի հասնէին այս օրհնեալ վիճակին :

Այս համառօտ տեսութեամբ կը պարզուի թէ ինչո՞ւ համար Սուրբ Գրոց վարդապետութեամբ տողորուած անձ մը կը խոնարհի, կ'ողբայ, կը զղջայ, իւր ճամբաները և մինչեւ անգամ իւր անձը կ'ատէ, իւր ամենէն աղէկ գործերը ազտօտ լաթի պէս կը սեպէ : Պատճառը յայտնի է : Սուրբ Գիրքը սորվեցուցած է նմա մի Գերագոյն Էակ . ցուցուցած է նմա անկէ վախնալու պէտքը . յայտնած է նմա Անոր սուրբ կամքը . պահանջած է անկէ ի սրտէ հնազանդութիւն ամէն պարագայի մէջ : Դրած է

նաև անոր առջև կատարեալ պատկեր մը, այսինքն Յիսուս Քրիստոսի սուրբ և անբասիր վարքը, մի և նոյն ատեն ցուցնելով նմա իւր մեղքով ապականեալ տգեղ և ստորին վարքը : Ահա այսպիսի դաստիարակութիւն մը Հոգւոյն Սրբոյ ազդեցութեամբ առաջնորդած է զնա զղջման և թողութեան :

Կը յիշէք յորժամ Եսայի տեսաւ Եհովան, գոչեց . «վա՛յ ինձի, ահա կը կորսուիմ, վասն զի ես պիղծ շրթունք ունեցող մարդ մըն եմ . . . և իմ աչքերս զօրաց Տէրը տեսաւ :» Ի՞նչ էր այս ողորակին պատճառը : Անտարակոյս Տէր Եհովան տեսնելը : Եթէ Եսայի ինքզինքը ուրիշ մահկանացուներու հետ բաղդատէր, իւր վրայ պակսութիւն մը չէր զգար, քանզի ինքը ահնոցմէ գէշ չէր . սակայն յորժամ զՏէր տեսաւ, տեսաւ անոր փառքը, անոր սրբութիւնը, և բաղդատեց անոր հետ

իւր նուաաստ վիճակը, իւր մեղքը, յայն-
ժամ վախցաւ : Այսպէս յորժամ վե-
րահասու կը լինինք Աստուծոյ սրբու-
թեան, կը հասկնանք նորա կամքը, և
կը բաղդատենք զմեզ ցիտուս Գրիստոսի
օրինակին հետ, յայնժամ կը սկսինք
դռնել, վա՛յ մեզ, ահա կը կորսուինք :
Այս էր նաև պատճառն որ Պօղոսի ա-
ռաքելոյն աղաղակել տուաւ, “Այր մի
տառապեալ եմ ես . ո՞վ ապրեցուցէ
զիս ի մարմնոյ աստի մահու :”

Յայտ է թէ ցարդ յիշուածները զօ-
րաւոր միջոցք կրնան լինել ի ձեռն
Հոգւոյն սրբարար ազդեցութեան նու-
րոգեւոր և բարոյական անկումէն վերա-
կանգնելու զմարդ : Սակայն մէկ մեծ
դժուարութիւն տակաւին կը մնար իբրև
արգելք այս նորոգութեան . այն է խղճի
խայթը, մեղաց պատճառաւ դարձաւ պա-
տուհասին սոսկումը, բարկացեալ Աս-
տուծոյ մօտենալու արհաւիրքը, այն

կասկածը թէ արդեօք այսչափ մեղան-
չելէ զկնի տակաւին յոյս կա՞յ փրկու-
թեան : Ահա, այս դժուարութիւնը
վերցնելու և մեղաւորը քաջալերելու
համար,

6. Սուրբ Գիւրգէ Էփեսոսացի Գրիգորի
Վարդապետութիւնը Էփեսոսի իշխան Բիւ-
րաքի իշխանն էր : Քաւութեան վարդապե-
տութեամբ Սուրբ Գիւրգէ կ'ուզէ թէ՛
մարդը յետին աստիճան խոնարհեցու-
նել ցուցնելով նմա իւր մեղաց վատ-
թարութիւնը որ պատճառ եղաւ Աս-
տուծոյ Որդւոյն մահուանը, և թէ՛ նոյն
ատեն կ'ուզէ քաջալերել զնա յա-
ռաջ բերելով Աստուծոյ անհուն սէրը ի
մասին մարդոց մեղքէ փրկութեան, որոյ
համար տուաւ նա իւր միածին Որդին :
Այսու առնչութեամբ կը պատմէ նմա
Աստուծոյ սէրը և կ'ըսէ, “Այնպէս սիր-
եաց Աստուած զաշխարհ մինչև զՈրդին
իւր միածին ետ, զի ամենայն որ հա-

ւատայ ի նա՝ մի կորիցէ, այլ ընկայցի
զկեանան յաւիտեանականս:” Կը պատմէ
նաև Որդւոյն Աստուծոյ մարդեղութիւնը,
նորա կարեկցութիւնը առ անկեալ մարդն,
նորա ջանքը ի մասին ուղղելու և լուսա-
ւորելու զայն, և ի վերջոյ նորա մահը
վասն թողութեան մեղաց անկեալ մար-
դոյն, և կը խոստանայ անոր յաւիտե-
ական կեանք և անվախճան երջանկու-
թիւն աստ և յերկինս, լոկ հաւատքը
պայման դնելով: Այս կերպով կը ցրուէ
նորա բոլոր տարակոյտները, կը քաջա-
լերէ զնա Աստուծոյ դիմել իբրև բարե-
գութ և սիրելի Հօր մը: Այս կարևոր
պաշտօնին պատճառաւ Նոր Կտակա-
րանը Աւետարան, այսինքն ուրախութեան
լուր, անուանեցաւ: Յիրաւի Նոր Կտա-
կարանը գերազանցապէս արժանի է
այդ անուան, քանզի ընդհանուր մարդ-
կութեան համար ասկէ մեծ, ասկէ կա-
րևոր, և ասկէ աւելի ուրախարար լուր
մը չէր կրնար տրուիլ:

Եղբայրներ, եթէ սրբութեան միջոց
ըլլալու նպատակաւ Աստուծոյ անհուն
իմաստութենէն բխեալ Բանը հաւա-
տարմութեամբ քարոզուի, տարակոյտ
պէտք չէ ունենալ նորա արդեանց վրայ:
Խօսքին հաւատարմութիւնը քարոզութիւնը
ըսելով կ’ուզեմ հասկցնել այն կերպը
զոր Սուրբ Գիրքը ցոյց կու տայ մեղի:
Եթէ ուշադիր լինինք նորա կերպին՝
պիտի տեսնենք թէ մարդուն նորոգու-
թեան համար ինչ բաներ կարևոր սեպ-
ուած են, և թէ կարևոր վարդա-
պետութիւններ ո՞րչափ անգամ կրկին
և կրկին ցոյց տրուած են: Օրինա-
կի ազագաւ, մարդոց ապականու-
թեան, զղջման, հաւատոյ և սիրոյ
վրայ Սուրբ Գիրքը, մանաւանդ Նոր
Կտակարանը, կրկին և կրկին կը խօսի.
սակայն արարողութեանց և ծէսերու
վրայ, կամ եկեղեցական կառավարու-
թեան նկատմամբ դուն ուրեք կը խօսի:

Այսու եղանակաւ Սուրբ Գիւրքը կ'ուզէ մեղի հասկցնել թէ ինչ վարդապետութիւններ անհրաժեշտ և էական են մարդուս նորոգութեանն համար, և ինչ վարդապետութիւններ կրնան ժամանակին և պարագաներուն համեմատ փոփոխութիւն կրել: Վասն որոյ ով որ կ'ուզէ խօսքը հաւատարմութեամբ քարոզել՝ պարտի կարևորութիւն տալ միայն այն վարդապետութեանց որ կրկին և կրկին յիշուած են և որոշ կերպով հրամայուած: Եթէ մէկը ելլէ և իւր խելքովը կարևորութիւն տայ վարդապետութեան մը, որ լոկ մէկ բառին տարբեր կերպով մեկնուելովը կրնայ հասկցուիլ, յայտնի է թէ այսպիսի քարոզութեան կերպը Սուրբ Գրոց կերպը չէ: Քանզի մենք գիտենք որ եթէ Սուրբ Գիւրքը այնպիսի վարդապետութեան կարևորութիւն տուած ըլլար, բազում անգամ պիտի յիշէր, որոշ պատուէրներով

պիտի շեշտէր, զանազան օրինակներով պիտի բացատրէր զայն, ինչպէս ըրած է բոլոր էական վարդապետութիւնները:

Ոչ, եղբայրներ, ուրիշ կերպ չկայ: Լաւագոյն կերպը Սուրբ Գրոց կերպն է: Ով որ կ'ուզէ իրական բարիք մը ընել մարդկային ազդին՝ պարտի քարոզել ճշմարտութիւնը այնպէս ինչպէս որ Սուրբ Հոգին ցոյց տուած է Աստուածաշունչ մատեանին մէջ:

Խօսք մը ևս: Խօսքին հաւատարմութեամբ քարոզութիւնը լման չըլլար, եթէ քարոզողին վարքը չյարմարի իւր քարոզած ճշմարտութեանը: Ժողովուրդը կարող ըլլալու է տեսնել քարոզիչին վարքին մէջ նոյն իսկ ճշմարտութիւնները: Կը յիշէք անշուշտ որ մարդարէները մինչև անգամ անօթի և բոկոտն կը թափառէին երբեմն երբ հարկը պահանջէր ճշմարտութիւնը բացատրել օրինակաւ: Մեր

օրհնեալ փրկիչը առաջ գործեց, ետք
քարոզեց: Նորա վարդապետութիւն-
ները իւր վարուց մէջ արդէն տեսնուած
էին: Եթէ քարոզեց անձնուրացութիւն,
աշխարհք գալովը անձնուրացութեան
կատարեալ օրինակ տուած էր արդէն:
Եթէ քարոզեց համբերութիւն, նոյնը
ցոյց տուած էր երեսուն տարի Նազա-
րեթի բիրտ ժողովրդեան մէջ բնակե-
լովը: Այսպէս իւր ամբողջ կեանքը Ա-
ւետարանին ճշմարտութեանց մէկ իրա-
կան պատկերն էր: Եթէ մեր կեանքը
այսպէս օգնէ մեր քարոզութեան, և
մեր քարոզութեան կերպը ըլլայ Սուրբ
Գրոց կերպը, յայնժամ տարակոյս չկայ
որ մեր քարոզութիւնը մարդկային ազ-
գին օրհնութիւն մը պիտի ըլլայ:
Ուրեմն ո՞րչափ կարեւոր, ո՞րչափ ուրա-
խալիւր, ո՞րչափ բազմարդիւն պաշտօն
մըն է այն: Ինչպէս որ կ'ըսէ մարգա-
րէն քարոզիչներուն նկատմամբ, «Ի՜նչ

գեղեցիկ են լեռներուն վրայ անոր ոտ-
քերը՝ որ աւետիս կը բերէ, խաղաղու-
թիւն կը քարոզէ, ու Սիօնին կ'ըսէ,
Քու Աստուածդ կը թագաւորէ:» Ես.
ԾԲ. 7:

11

4

ՀՀ Ազգային գրադարան

NL0160666

